Mgr Agnieszka Maruszewska

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Ocena przyczyn, uwarunkowań środowiskowych, okoliczności występowania upadków osób po 60. roku życia oraz ich skutków i odległych następstw”

Promotor rozprawy: dr hab. n. med. Lech Panasiuk, prof. IMW.

Streszczenie

Wraz z wydłużeniem średniej długości życia i wzrostem liczby osób w wieku podeszłym coraz większej uwagi wymagają problemy osób w tym wieku, do których należą upadki, zaliczane do tzw. wielkich zespołów geriatrycznych. Upadki są jedną z głównych przyczyn inwalidztwa, obniżenia jakości i komfortu życia, niosą za sobą także poważne konsekwencje społeczno- ekonomiczne. Prewencja upadków jest jednym z najważniejszych wyzwań dla współczesnej medycyny i fizjoterapii. Głównym celem badań była ocena przyczyn, uwarunkowań środowiskowych, okoliczności występowania upadków oraz ich bezpośrednich skutków i odległych następstw, a także analiza zależności częstotliwości występowania upadków od wybranych czynników socjoekonomicznych. Badania przeprowadzono wśród pacjentów Klinki Rehabilitacji z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej i Ośrodka Rehabilitacji Instytutu Medycyny Wsi w okresie od stycznia 2020r. do lutego 2021r. W badaniach wzięło udział 351 osób. Do upadków najczęściej dochodziło w godzinach rannych podczas przemieszczania się. Upadki wielokrotnie pociągały za sobą różnorodne konsekwencje, także zdrowotne. Najczęściej była to konieczność udzielenia pomocy przez osoby trzecie, a nieco rzadziej konieczność hospitalizacji. Groźnymi skutkami upadków były złamania, głównie kości kończyn dolnych, a także konsekwencje psychologiczne w postaci występowania zespołu lęku poupadkowego. Najczęstszymi przyczynami wewnętrznymi upadków były: zawroty głowy oraz zaburzenia równowagi i chodu, natomiast najczęstszymi przyczynami zewnętrznymi były: potknięcie lub zahaczenie o przedmioty, nieodpowiednie obuwie i odzież oraz obecność barier architektonicznych. Wykazano istotną zależność pomiędzy wiekiem badanych osób, ich poziomem wykształcenia oraz rodzajem wykonywanej pracy a częstotliwością upadków. Częstotliwość upadków wzrastała wraz z wiekiem badanych, a częściej upadków doświadczały osoby słabiej wykształcone, wykonujące wcześniej prace fizyczne. Wykazano istotną zależność pomiędzy stanem cywilnym, statusem materialnym badanych osób oraz liczbą osób tworzących gospodarstwo domowe a częstotliwością upadków. Częstotliwość była największa wśród osób owdowiałych oraz wśród osób gorzej sytuowanych materialnie. Osoby mieszkające samotnie i mieszkające w gospodarstwach domowych składających się z dwóch osób częściej ulegały upadkom niż osoby mieszkające w liczniejszych gospodarstwach domowych. Wykazano istotną zależność pomiędzy wiekiem badanych osób a miejscem, w którym dochodziło do upadków. Osoby w okresie wczesnej starości częściej upadały poza domem, natomiast osoby na późniejszych etapach starości częściej w warunkach domowych. Wykazano istotną zależność pomiędzy liczbą chorób współistniejących i leków przyjmowanych przez osoby badane a częstotliwością upadków. Wraz ze wzrostem liczby przyjmowanych leków i chorób współistniejących wzrastała częstotliwość upadków. Najczęściej stosowanymi lekami były leki hipotensyjne. Wykazano zależność pomiędzy zaangażowaniem w życie społeczne badanych osób a częstotliwością występowania upadków. Osoby bardziej zaangażowane rzadziej ulegały upadkom. Wykazano istotną

zależność pomiędzy stopniem nasilenia symptomów depresyjnych a częstotliwością upadków. Osoby z większą liczbą symptomów depresji częściej ulegały upadkom. Wykazano zależność pomiędzy zdolnością badanych do wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego a częstotliwością upadków. Osoby, które miały więcej problemów z wykonywaniem tych czynności także częściej ulegały upadkom. Potwierdzono zależność pomiędzy wynikami uzyskanymi w skali ryzyka upadków (Tinetti) a ich częstotliwością. Osoby, które uzyskały mniej punktów w tej skali częściej ulegały upadkom.

Summary

Together with anincrease in the average life span the problems of olderage, includingfalls, requiresgreaterattention. Fallsbelong to the geriatricgiants and constitute a serious problem among the elderly, especiallytheirhealth and socio-economicconsequences. Theyareamongmaincauses of disability and deterioration of the quality of life and life comfort in thisagegroup. Prevention of fallsis one of the greatestchallenges for contemporarymedicine and physiotherapy. The primaryaim of the study was assessment of the causes, environmentalconditioning, circumstances of the occurrence of falls, and theirdirectconsequences and long-term effects, as well as analysis of the frequency of the relationshipbetween the occurrence of falls and the selectedsocio-economiccharacteristics. The study was conductedduring the period from January 2020 – February 2021.The studyincluded 351-older adults. The studygroupincludedpatients of the RehabilitationDepartment with Sub-Ward for NeurologicalRehabilitationat the Institute of RuralHealth in Lublin. Falls most frequentlyoccurred in the morningwhilemovingaround, and oftenentailedserioushealthconsequences. Most frequentlythis was the necessity to provideassistance by third persons, and slightly less often the necessity for hospitalization. A seriouseffect of fallswerefractures, mainly of the lowerextremities, as well as psychologicalconsequences in the form of the occurrence of post-fallsyndrome. The most frequentinternalcauses of fallswere: dizziness, and balance and gaitdisturbances, whereas the most frequentexternalcausesincluded: stumblingorbeingcaught on objects, inappropriatefootwear and clothes, as well as the presence of architecturalbarriers. A significantrelationship was foundbetween the frequency of falls, and respondents' age, level of education, and type of occupationperformed. The frequency of fallsincreased with respondents' age, and fallsweremoreoftensustained by thoselesseducated, whohadpreviouslyperformedphysicalwork. A significantrelationship was observedbetween the frequency of falls and respondents' marital status, material standard, and number of householdmembers. Thisfrequency was the highestamongrespondentswhowerewidowed and those with a lowermaterial standard. Personswholivedalone and in householdsconsisting of twomemberssustainedfallsmoreoftenthanthoseliving in households with a largernumber of members. A significantrelationship was foundbetweenrespondents' age and place where the falloccurred. People in earlyoldagemoreoftenfelloutsidetheirhome, whereasatlaterstages of oldagemorefrequently in homeconditions. A significantrelationship was alsoobservedbetween the frequency of falls and the number of concomitantdiseases, and drugstaken by the respondents. The frequency of fallsincreased with the number of concomitantdiseases and medicationstaken. The most often applied medicineswereantihypertensivedrugs. A relationship was notedbetweenrespondents' engagement in social life and the frequency of occurrence of falls. Thosemoreengagedsustainedfalls less often. A significantrelationship was foundbetween the frequency of falls and the degree of intensity of depressivesymptoms. Persons with a largernumber of the symptoms of depressionsustainedfallsmoreoften. A relationship was foundbetween the frequency of falls and respondents' capability for performing basicactivities of daily life. Thosewhohadmoreproblems with performing theseactivitiessustainedfallsmoreoften. A relationship was confirmedbetween the frequency of falls and the resultsobtainedaccording to the Tinettiassessmenttool. The respondentswhoobtained less scoresaccording to thisscalesustainedfallsmoreoften.